

SUMMER SCHOOL 2023: GELOOF EN REDE

25 jaar geleden verscheen de encycliek *Fides et Ratio* van paus Johannes Paulus II. Een kerntekst van de katholieke Kerk over de verhouding tussen geloof en rede. De pauselijke brief werd destijds positief onthaald en kreeg in en buiten de Kerk veel aandacht. Wat zegt ons de encycliek vandaag nog over de spannende vraag hoe geloven zich verhoudt tot redelijk denken. Ontvouwt *Fides et Ratio* een visie die ook vandaag nog overtuigt?

Verlangen naar waarheid. Geloof en rede. Het zijn grote woorden, die in onze tijd veelal wat haaks staan op het algemene gevoel. Waar de tendens in de westerse cultuur juist een uiteengaan laat zien tussen filosofie en geloof, bepleit de encycliek het belang van hun betrokkenheid. En waar onze cultuur relativisme en scepticisme aan de dag legt, spreekt de encycliek over waarheid en benadrukt het vertrouwen in de rede. In zijn encycliek doet Johannes Paulus II uit de doeken wat geloven is en wat dit te maken heeft met redelijk denken. Hij verbindt zijn analyse met een oproep om geloof en rede bij elkaar te houden en ze vruchtbaar te laten zijn voor elkaar. Geloof heeft de rede nodig en omgekeerd de rede het geloof. Dat wordt in de programmatische openingszin prachtig verwoordt: "Geloof en rede zijn als de twee vleugels waarmee de menselijke geest opstijgt tot de beschouwing van de waarheid. Het verlangen om de waarheid, en uiteindelijk God zelf, te kennen is door God in het mensenhart neergelegd opdat de mens, door Hem te kennen en lief te hebben, omtrent zichzelf tot de volle waarheid zou kunnen komen."

Geloof en rede zijn als twee vleugels: alleen als ze op elkaar afgestemd zijn maken ze de 'opstijging' naar de kennis van de waarheid mogelijk. De vatbaarheid voor waarheid, zo is de centrale gedachte, ligt in één lijn met de vatbaarheid voor God.

In de zoektocht van de mensheid naar waarheid en betekenis wil de kerk, aldus de encycliek, reisgenoot zijn.

Het christendom heeft vanaf het begin van haar optreden de dialoog gezocht met de Griekse wijsbegeerte, zoals al spreekt uit het motto 'ik geloof opdat ik begrijp' (*credo ut intelligam*). Dat hing samen met de overtuiging dat het 'redelijke' denken van de Griekse wijsbegeerte resoneert met de 'logos' (Gods woord) van de christelijke openbaring. De dialoog met de wijsbegeerte was gericht op een redelijke doordinking van het geloof, waartoe de filosofische cultuur de noodzakelijke instrumenten verschaftte. Maar tevens bood de filosofische 'logos' een perspectief op de waarheid die met de christelijke openbaring aan het licht was gekomen. De encycliek legt veel nadruk op waarheid in haar objectieve en universele hoedanigheid. Dat roept vragen op. Is waarheid werkelijk zo belangrijk als het om geloof en religie gaat? Is de rede niet een begrensd vermogen, juist tegenover de eigensoortige zeggingskracht van het geloof? Hoe dan ook, de encycliek laat overtuigend zien dat die zeggingskracht wortelt in de menselijke gevoeligheid voor waarheid.

Stichting Thomas More organiseert in samenwerking met Stichting Christelijke Filosofie de summer school 'Geloof en Rede'.
Datum: vrijdag 25 augustus 16:00 tot 26 augustus 16:00
Sprekers: Rudi te Velde, Michael Bauwens, Suzan Sierksma
Locatie: Abdijhof Mariënkroon te Nieuwkuijk
Aanmelden: voor 15 augustus via thomasmore.nl/summerschool
Kosten (inclusief overnachting, diner, ontbijt en lunch): 75 euro voor studenten tot 30 jaar; 150 euro voor alumni Stichting Thomas More; 190 euro voor overige belangstellenden.

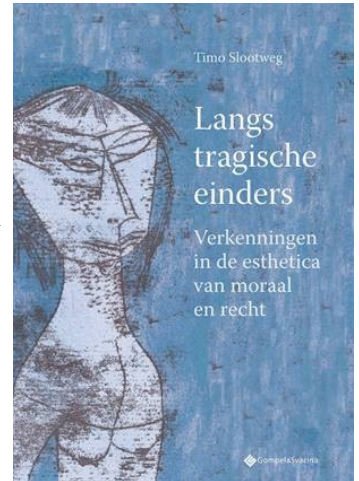
Nieuwe boekuitgave

LANGS TRAGISCHE EINDERS

Wat de Griekse tragediedichters op onnavolgbare wijze lieten zien is dat gerechtigheid en recht niet altijd samenvallen. Het recht en de moraal zoeken de heldere orde, herstel en behoud. Maar het leven speelt zich af in troebele wateren. De tragedie beweegt zich op de grillige breuklijnen van het heldere denken en van het morele handelen en staat schijnbaar diametraal tegenover moraal en recht. Toch kunnen beide niet los van elkaar worden gezien. Filosoof Timo Slootweg, universitair hoofddocent Rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden, ziet een terugkeer van de tragedie als een onmisbare morele en juridische categorie, zowel in theoretisch als in praktisch opzicht.

Nog onbedorven door latere filosofische illusies de werkelijkheid geheel begrijpelijk te kunnen maken, bezongen de Griekse tragediedichters de eindigheid en tragiek van het bestaan. De postmoderne mens herkent zich hierin. Lang niet altijd leveren het recht en de moraal de gerechtigheid die we zoeken. De mens is mens in gebrokenheid en crisis. Hoe verhoudt de democratie zich tot de tragische bestaansdimensie en wat betekent dit voor het geweten van de democratische mens? Binnen de sterk door rationalisme en positivisme beheerste rechtswetenschap komen veel indringende vragen nauwelijks aan de orde.

Nietzsche schilderde in grootse bewoordingen de geboorte en het verval van de tragedie. Hij bezong de hoop op een wederopleving van het tragische denken. Mèt Nietzsche maar ook tégen hem in, zoekt Slootweg de mogelijkheid van een dergelijke renaissance in het werk van onder meer Pascal, Kierkegaard, Dostojewski, Unamuno, Berdyaev, Shestov, Marcel en Tillich. Hun werk inspireert tot

de ontwikkeling van een ethiek en recht die openstaan voor de dynamiek van het leven en de menselijke existentie: voor een rechtsvinding als schepping van vorm, die beter kunst genoemd kan worden. Om door te dringen tot de diepere lagen van het menselijk bestaan kun je niet buiten bronnen als religie, literatuur en kunst.

Timo Slootweg, *Langs Tragische Einders*. Verkenningen in de esthetica van moraal en recht. Uitgeverij Gompel & Svacina, 39 euro, 424 blz.

WEBINARS KATHOLIEK DENKEN - KATHOLIEK DOEN

Bekijk onze webinars 'katholiek denken – katholiek doen'. Zeer de moeite waard! In een tweegesprek gingen een wetenschapper en iemand uit de praktijk met elkaar in gesprek over actuele maatschappelijke vragen. Theoloog Erik Borgman sprak met politicus Gert-Jan Segers over radicalisering en polarisatie in de samenleving. Jurist Reinout Wibier sprak met manager Schuldhulpverlening Joke de Kock over de vraag of de

armoedeproblematiek in ons land nog beheersbaar is. Boeiende gesprekken die de ogen openen. Op www.thomasmore.nl zijn beide webinars terug te zien. In het najaar komt er een vervolg met opnieuw een tweegesprek. De webinars maken deel uit van het project 'Katholiek doen', een initiatief van o.m. Katholiek Nieuwsblad, Katholiek Documentatiecentrum, Adveniat, VKMO en Stichting Thomas More.

ABDIJWEEKEND ALUMNI

De alumniboard van Stichting Thomas More houdt voor alumni van de Stichting een weekend van reflectie, verdieping en stilte in de Sint-Willibrordsabdij te Doetichem. Tijdens het weekend van vrijdagavond 1 tot zondagmiddag 3 september zal het

kloosterritme en de liturgie van de monniken ervaren worden, en wordt gesproken over het thema "Roeping": de betekenis hiervan voor ieders persoonlijke en het professionele leven. Het weekend is bedoeld voor Thomas More alumni tot 35 jaar.

Foto's: Annie Andringa & Abdi Slangen

ROMEREIS VAN STICHTING THOMAS MORE, APRIL 2023

EEN REIS VOOR HET LEVEN

door Michel Bronzwaer

Tweeëndertig bachelorstudenten van twintig verschillende studierichtingen en van acht universiteiten; breng ze bij elkaar in de Eeuwige Stad Rome binnen het kader van het Thomas More-studieprogramma, en je hebt... verrassende wandelingen, eindeloze gesprekken, de vreugde van gedeelde verbazing over nieuwe ontdekkingen.

Het is ieder jaar een belevenis om mee te maken hoe een groep van leergierige, open en ontvankelijke jonge mensen, al of niet gelovig, in de eeuwenoude metropool, centrum van een wereldkerk, van ontdekking tot ontdekking komen. Zij lopen zich de blaren onder de voeten om niets te missen van de cultuurschatten; ze laten zich inspireren door levensverhalen van leken, religieuzen en priesters die in de wereldkerk werken; zij laten zich uitleggen hoe de diplomatie van de Heilige Stoel werkt. En niet in de laatste plaats, zij mengen zich met hun eigen verhalen onder elkaar.

De vijf dagen van ontmoetingen, bezichtigingen, gesprekken brachten de studenten dit jaar in contact met ambassadeur Hans Hoogeveen van de Wereldvoedselorganisatie (FAO), die in Rome haar zetel heeft, en met de nieuwe ambassadeur van Nederland bij de Heilige Stoel, mevrouw Ruigrok; met exponenten van diverse religieuze congregaties en orden en van lekenbewegingen; met radio- en televisiejournaliste Lidy Peters, die hen binnen de muren van het Vaticaan bracht en inside-verhalen vertelde over de huidige paus en vroegere kerkvorsten. Monseigneur De Jong bezocht met hen de Sint-Pieter en de Vaticaanse Musea. Antoine Bodar ging voor in de mis in de Friezenkerk, waarna paus Franciscus..., jawel, hoog vanuit het raam, met de verzamelde menigte op het Pietersplein het Angelus bad. Stadsgids Maria Pinto verklaarde aan de hand van de prachtige vroegchristelijke mozaïeken in de basiliek van Maria Maggiore en twee nabijgelegen kerken een deel van de heilsgeschiedenis. Twee PhD-studenten gaven uitleg over de Economy of Francesco, het initiatief waarmee paus Franciscus jongeren aanzet om zelf te komen met modellen om de economie op een andere leest te schoeien. En op de laatste ochtend ging curiebisshop Paul Tighe, secretaris van de Cultuursectie van het Vaticaanse dicasterie voor Cultuur en Educatie, met de jonge mensen in gesprek over de betekenis van geloof en Kerk in de seculiere wereld van vandaag.

De tijd om alle indrukken te verwerken werd gevonden in de gezamenlijke maaltijden, de gesprekken onderling en met de begeleiders tijdens de wandelingen, de stroom van videoclips en whatsapps. Individuele ervaringen werden zo ook een collectieve belevenis. Juist die collectieve ervaring, de onderlinge interactie, de empathie, voegde een uniek element toe aan deze reis. Waar doen jonge mensen een dergelijke ervaring op? Ongetwijfeld zal deze reis een onuitwisbare indruk nalaten en ook jaren later nog van waarde blijken.

WOORD VAN DE VOORZITTER

Prof.dr. Wim Kremer

Momenteel volgen tweeëndertig studenten het Thomas More studieprogramma. In enkele Nederlandse universiteitssteden, maar ook in Leuven, zijn zij in huiskamersetting in gesprek met hoogleraren en andere deskundigen over ethische, maatschappelijke, filosofische en religieuze vragen. In april was er voor hen de altijd zeer gewaardeerde studiereis naar Rome (zie pagina 3). Het studieprogramma viert dit jaar het tienjarig bestaan. Inmiddels hebben we als Stichting in die tien jaar meer dan 300 studenten de kans kunnen bieden dit mooie studieprogramma te volgen.

Maar behalve het studieprogramma voor studenten is er ook het programma voor jonge professionals, een aanbod dat Stichting Thomas More samen met Stichting Socires en in samenwerking met het Titus Brandsma Instituut als vervolg aanbiedt. In het najaar start weer een nieuwe groep, die in gesprek gaat met personen die op maatschappelijk gebied van betekenis zijn. Binnenkort gaat vervolgens ons fellowship-programma van start dat enkele van onze alumni de kans zal geven zich verder te verdiepen in de theologie en filosofie. Er zijn afspraken gemaakt met Tilburg University over de inhoud van dit

programma. Tevens hebben wij financiering mogen ontvangen voor het nieuwe graduate-programma, dat PhD-kandidaten bij elkaar zal brengen. Na de zomer kunnen de eerste deelnemers aan beide programma's instromen.

Langs deze wegen blijven we bouwen aan een netwerk van jonge mensen die zich in hun zoektocht naar een betekenisvol leven geïnspireerd weten door de katholieke intellectuele traditie. We doen dit in de hoop dat zij hun eigen vakgebied weten te verbinden met deze rijke traditie en zich hierop durven laten aanspreken. Daarmee werken we tevens aan een breed en gevarieerd netwerk van alumni waarop wij als Stichting een beroep kunnen doen om ook de komende generaties deze zelfde vorming aan te kunnen bieden.

Als Stichting Thomas More kunnen we ons werk niet doen zonder alle steun en donaties die we van u ontvangen. Ik spreek daar mijn grote dank voor uit! Wij hopen op uw blijvende betrokkenheid bij de zo broodnodige vorming van deze nieuwe generatie leiders en wetenschappers die de katholieke intellectuele traditie durven én kunnen betrekken bij wie zij zijn in hun leven en werk.

More is een uitgave van Stichting Thomas More. Wilt u de More ook ontvangen stuur dan een mail naar: info@thomasmore.nl.

Stichting Thomas More vormt een netwerk van op mens en maatschappij betrokken hoger opgeleiden. Zij weten zich gesteund door de rijke en veelkleurige katholieke traditie, die hen helpt bij het scherp stellen van de fundamentele vragen waarmee zij in hun persoonlijk, professioneel en maatschappelijk leven worden geconfronteerd.

Voor onze activiteiten zijn wij geheel afhankelijk van bijdragen en schenkingen van particulieren en organisaties. Uw bijdrage aan ons werk stellen wij zeer op prijs. U kunt hiervoor gebruik maken van onderstaande QR Code. Stichting Thomas More heeft de ANBI-status.

WERVING STUDIEPROGRAMMA

Help mee met de werving voor het studieprogramma 2023-2024.

Kent u jonge mensen uit uw omgeving, maak ze attent op het unieke programma:

- negen huiskamercolleges in groepjes van max. zeven studenten,
- een vrijwel kosteloze vijfdaagse Romereis.

Een unieke kans voor universitair studenten, katholiek of niet, die verder willen denken dan de eigen horizon.

Info: www.thomasmore.nl/studenten

Stichting Thomas More
Van der Does de Willeboissingel 12
5211 CB 's-Hertogenbosch
073 – 657 90 17

info@thomasmore.nl
www.thomasmore.nl

Bankrekening

NL03 RABO 0344 8952 38,
t.n.v. Stichting Thomas More
RABONL2U

Redactie

Michel Bronzwaer
Carlien Geelkerken
Inge Merks

Druk

Laumé Media